

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode
Br. 00- 63-8/22-20/
Podgorica, 6. jun 2022. godine

INFORMACIJA
SA SASTANKA PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
JOVANA JOLA VUČUROVIĆA SA VRŠITELJKOM DUŽNOSTI ŠEFA
PREDSTAVNIŠTVA UNICEF-A U CRNOJ GORI SABINOM ŽUNIĆ,
održanog 6. juna 2022. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Jovan Jole Vučurović sastao se sa vršiteljkom dužnosti šefa Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, Sabinom Žunić i njenim saradnicima- Nelom Krnić, koordinatorkom Programa za monitoring prava djeteta i Nikolom Vulićem, koordinatorem Programa za razvoj adolescenata.

Sastanak je održan u Skupštini Crne Gore 6. juna 2022. godine.

Sastanak je održan u cilju nastavka dugogodišnje i uspješne saradnje Odbora za ljudska prava i slobode i Predstavništva UNICEF-a. Polazeći od dosadašnjih rezultata u unapređenju prava djeteta ostvarenih dugogodišnjom saradnjom i shvatajući da je saradnja sa skupštinskim odborima ključna karika u realizaciji i nadgledanju poštovanja prava djeteta, na sastanku je bilo riječi o prioritnim tematskim oblastima zajedničkog rada u 2022. godini.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode je saopštio da je Crna Gora posvećena poboljšanju položaja djece i poštovanju njihovih prava, kako bi im obezbijedili djetinjstvo u skladu sa njihovim potrebama, uz puno poštovanje međunarodnih standarda. Ocijenio je da postoje brojni izazovi u ovoj oblasti na šta ukazuju naši međunarodni partneri i prijatelji. Uvjeren je da je za postizanje konkretnih rezultata na dobrobit sve djece u Crnoj Gori ključna međusektorska saradnja, a podrška UNICEF-a koji se dokazao kao provjereni partner i prijatelj je dragocjena. Istakao je da Odbor za ljudska prava i slobode, u skladu sa svojom Poslovnikom Skupštine Crne Gore utvrđenom nadležnošću, preduzima niz aktivnosti u oblasti afirmacije, promocije, zaštite i unapređenja prava djeteta. Posebna pažnja se posvećuje pravima djeteta jer su poslanici svjesni važnosti položaja djece u društvu, što će uticati na razvoj države i društva u budućnosti s obzirom da će današnja djeca jednog dana biti donosioci ključnih odluka. Akcenat u planovima rada Odbora u poslednjih 11 godina, između ostalog, je na pravima djeteta, sa posebnim naglaskom na prava djece sa invaliditetom. Svjesni značaja multisektorskog djelovanja, naglasio je da je Odbor ključne aktivnosti na poboljšanju položaja djece, unapređenju i zaštiti njihovih prava realizovao u saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, nadležnim državnim organima, kao i međunarodnim partnerima: Savjetom Evrope, UNICEF-om, OEBS-om, Save the Children-om i nevladinim organizacijama, prepoznatljivim u ovoj oblasti.

Predsjednik Vučurović je istakao kontinuitet djelovanja svih saziva Odbora za ljudska prava i slobode u oblasti prava djeteta i jedinstvenu posvećenost svih članova Odbora ovoj problematici, jer je to oblast u kojoj političke razlike poslanika ne dolaze do izražaja. Informisao je o pojedinim aktivnostima Odbora realizovanim u prethodnom periodu navodeći da je Odbor razmotrio: Drugi i Treći periodični izvještaj Crne Gore o primjeni Konvencije UN o pravima djeteta za period od 2010. do 2015. godine, Alternativni izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o Drugom i Trećem periodičnom izvještaju Crne Gore o primjeni Konvencije UN o pravima djeteta, Izvještaj Zlatnih savjetnika Zaštitnika o primjeni preporuka UN Komiteta za prava djeteta i Zaključna zapažanja Komiteta UN za prava djeteta o Kombinovanom drugom i trećem periodičnom izvještaju Crne Gore o primjeni Konvencije UN o pravima djeteta. Tim povodom Odbor je donio Zaključke koje je prosljedio nadležnim organima na dalje postupanje. Takođe, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine, Odbor je razmotrio Strategiju za prevenciju i zaštitu djece od nasilja sa Akcionim planom 2017-2021.

Značajno je i održavanje Konsultativnog saslušanja predstavnika osam nadležnih institucija na temu: "Implementacija Akcionog plana za sprovođenje Strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja od 2017-2021. godine i aktivnosti preduzete na implementaciji Preporuka iz Izvještaja o evaluaciji sistema za praćenje stanja dječjih prava u Crnoj Gori za period 2014-2017. koji je, na zahtjev UNICEF-a, pripremila Coram International at Coram Children's Legal Centre" (decembar 2018.), Konsultativnog saslušanja predstavnika Ministarstva rada i socijalnog staranja i Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu na temu: „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe s invaliditetom u Crnoj Gori“ (septembar 2019). i Konsultativnog saslušanja predstavnika Ministarstva prosvjete, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja i Ministarstva za ljudska i manjinska prava na temu „Post-zakonodavni nadzor za Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom („Službeni list CG“, broj 35/15), sa akcentom na primjenu člana 21 ovog Zakona, koji se odnosi na diskriminaciju u oblasti vaspitanja, obrazovanja i stručnog osposobljavanja“ (februar 2020).

Posebno je informisao o aktivnostima Odbora za ljudska prava i slobode 27. saziva Skupštine Crne Gore u oblasti prava djeteta, podsjećajući na sledeće aktivnosti:

- razmatranje Studije „Višedimenzionalno siromaštvo djece u Crnoj Gori“ koja je sačinjena u saradnji istraživača iz UNICEF-ove Kancelarije za istraživanje- Innocenti u Firenci i Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori na Četvrtoj sjednici Odbora, 24. februara 2021. godine;

- Peta tematska sjednica Odbora održana povodom obilježavanja Međunarodnog dana Roma, a u svijetlu podrške javnoj kampanji iz marta 2020. godine protiv dječjih ugovorenih brakova na kojoj su predstavljene aktivnosti Crne Gore preduzete na sprečavanju dječjih, prisilnih i ugovorenih brakova, sa fokusom na nediskriminaciju kao jedan od ciljeva utvrđenih Deklaracijom partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma u sklopu procesa proširenja Evropske unije, potpisanom u Poznanju 2019. godine (7. april 2021) i

- razmatranje Posebnog izvještaja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore „Položaj djece u domovima učenika/internatima u Crnoj Gori“ na 13. sjednici Odbora, 22. jula 2021. godine, o kojem je Odbor podnio Skupštini Izvještaj sa Predlogom zaključka (u 13 tačaka), ali isti još uvijek nije razmotren od strane Skupštine.

Takođe, prethodne godine predstavnici Odbora su posjetili NVO „Centar za prava djeteta Crne Gore“ sa kojim Odbor ima višegodišnju saradnju, Dječji dom „Mladost“ u Bijeloj i Dnevni centar za djecu sa teškoćama u razvoju u Herceg Novom. Takođe, obavijestio je predstavnike UNICEF-a da je prošle godine održao sastanak sa predstavnicima NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ i učestvovao je na Panel diskusiji o nasilju nad djecom, koju su u novembru 2021. godine organizovali Skupština Crne Gore i Predstavništvo UNICEF-a.

Predsjednik Odbora Vučurović je naglasio da je Odbor Planom aktivnosti za 2021. godinu bio utvrdio kontrolno saslušanje ministra finansija i socijalnog staranja na temu „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori, sa posebnim akcentom na praćenje realizacije Zaključka Odbora za ljudska prava i slobode sa Konsultativnog saslušanja, održanog 25. septembra 2019. na temu „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori“ i Preporuka iz Analize intersektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, koju su pripremile ekspertkinje angažovane od strane UNICEF-a“. Iako je Odbor na 18. sjednici, 30. novembra 2021. jednoglasno donio Odluku o kontrolnom saslušanju ministra finansija i socijalnog staranja, a članom 75 stav 6 Poslovnika Skupštine Crne Gore propisano da su pozvani ovlašćeni predstavnici državnih organa dužni da se odazovu pozivu za kontrolno saslušanje, tadašnji ministar Spajić je obavijestio da zbog ranije preuzetih obaveza nije u mogućnosti da se odazove pozivu za kontrolno saslušanje, tako da je plan da se aktivnost realizuje ove godine.

Informisao je da je na predstojećoj, 22. sjednici Odbora zakazanoj za 8. jun planirano razmatranje Posebnog izvještaja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda CG „Uticaj mjera za sprečavanje širenja virusa COVID-19 na mentalno zdravlje djece u Crnoj Gori“. Razmatranje ovog Izvještaja smatra važnim jer je pandemija uticala na cijelu populaciju, a posebno su bila pogođena djeca i druge ranjive grupe stanovništva.

S obzirom da jedan broj aktivnosti utvrđenih Planom aktivnosti Odbora za 2021. godinu nije realizovan, iste će biti uvrštene u plan aktivnosti Odbora za 2022. godinu. Među njima će biti i aktivnosti iz oblasti zaštite prava djeteta:

- razmatranje Izvještaja o primjeni Strategije za ostvarivanje prava djeteta 2019-2023, sa Akcionim planom za 2021-2022. godinu,

- Kontrolno saslušanje predstavnika nadležnih institucija zaduženih za realizaciju Preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, sadržanih u Izvještaju „Djeca i bolesti zavisnosti u Crnoj Gori“;
- Kontrolno saslušanje predstavnika nadležnih institucija zaduženih za realizaciju preostalih aktivnosti utvrđenih Akcionim planom za sprovođenje Strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja 2017-2021. i aktivnosti na implementaciji preporuka iz Izvještaja o evaluaciji sistema za praćenje stanja dječjih prava u Crnoj Gori za period 2014-2017. godina i
- Kontrolno saslušanje predstavnika nadležnih institucija o implementaciji preporuka sadržanih u Izvještaju o post-zakonodavnom nadzoru za Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Zaključka Odbora za ljudska prava i slobode donesenog povodom razmatranja Izvještaja o post-zakonodavnom nadzoru za Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom.

Predsjednik Odbora je zaključio da je napredak u oblasti prava djeteta evidentan, posebno u poboljšanju zakonodavnog okvira, dok u narednom periodu treba raditi na njegovoj implementaciji, ali i na poboljšanju određenih zakonskih tekstova kako bi se u potpunosti dostigli standardi definisani Konvencijom UN o pravima djeteta i ispunile preporuke međunarodnih tijela i organizacija.

Podsjetio je da se u posljednjem Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori iz oktobra 2021. godine, u dijelu koji se odnosi na prava djeteta, između ostalog navodi: *“Treba implementirati dalje konkretne mjere da se poboljša zakonodavstvo o zaštiti djece, kako je predviđeno nacionalnom Strategijom za ostvarivanje prava djeteta (2019-2023). Crna Gora i dalje treba da ispuni preporuke monitoring tijela Ujedinjenih nacija da podigne minimalnu starost potrebnu za stupanje u brak, jer praksa ugovorenih dječjih brakova među romskim i egipćanskim zajednicama ostaje pitanje za zabrinutost. Treba uložiti potrebne resurse u osnivanje službi za zaštitu žrtava u zdravstvenom i socijalnom sektoru i podršku porodicama i službe za rad u zajednici, kako je planirano nacionalnom strategijom za sprečavanje i zaštitu djece od nasilja.”* Takođe, postoje izazovi u pogledu pravičnog pristupa uslugama, naročito kada je riječ o djeci sa smetnjama u razvoju, djeci iz manjinskih zajednica, djeci bez roditeljskog staranja i djeci pogođenoj negativnim životnim iskustvima, nasiljem i siromaštvom, na šta je ukazano i u Nacrtu programa saradnje UNICEF-a i Vlade Crne Gore za period 2023-2027. S tim u vezi, izrazio je uvjerenje da će nadležni organi kroz partnerski odnos i saradnju ove preporuke ozbiljno uzeti u razmatranje i preduzeti mjere na njihovoj realizaciji u cilju daljeg poboljšanja položaja djece u Crnoj Gori.

Vršiteljka dužnosti šefa Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori Sabina Žunić je izrazila uvjerenje da će Predstavništvo UNICEF-a i Odbor za ljudska prava i slobode i u narednom periodu nastaviti kvalitetnu saradnju. Saopštila je da su u partnerstvu sa Ministarstvom vanjskih poslova i relevantnim institucijama završili Program saradnje UNICEF-a i Vlade Crne Gore za period 2023-2027. godina kojim je definisan ambiciozan set reformskih prioriteta u oblastima socijalne i dječje zaštite, obrazovanja, ranog razvoja djeteta, zdravlja, efikasnog praćenja prava djeteta i budžetiranja fokusiranog na djecu. Ovim dokumentom su definisane četiri ključne teme:

- obrazovanje, odnosno značaj ranog razvoja i obrazovanja, s akcentom na povećanje obuhvata djece predškolskim obrazovanjem i poboljšanje kvaliteta obrazovanja;
- rani razvoj i zdravstvena zaštita, sa fokusom na postizanje većeg obuhvata imunizacijom, posebno MMR vakcinom s obzirom na to da je obuhvat vakcinisanih ovom vakcinom u Crnoj Gori jako nizak, a za djecu rođenu 2020. godine najniži je u Evropi;
- socijalna i dječja zaštita, s akcentom na sprečavanje nasilja nad djecom i deinstitucionalizaciju i
- praćenje prava djeteta i budžetiranje.

Informisala je da je Sistem Ujedinjenih nacija napravio krovnu strategiju djelovanja u Crnoj Gori od 2023. godine u kojoj se posebno pominje govor mržnje, pa će agencije Ujedinjenih nacija sprovoditi brojne aktivnosti u ovoj oblasti. Ocijenila je da je u Crnoj Gori dosta urađeno u oblasti prava djeteta, napravljen je veliki pomak u zakonodavstvu koje je najvećim dijelom usklađeno sa evropskim zakonodavstvom i međunarodnim standardima. Zaključila je da je UNICEF spreman da pruži podršku u rješavanju preostalih problema i izazova u ostvarivanju prava djeteta.

Koordinatorica Programa za monitoring prava djeteta Nela Krnić je saopštila da je Odbor za ljudska prava i slobode godinama predstavljao značajnog partnera UNICEF-a u promociji i zaštiti prava djece. S obzirom na to da Strategija za ostvarivanje prava djeteta 2019-2023. predstavlja krovni dokument države za implementaciju preporuka Komiteta UN za prava djeteta, UNICEF krajem ove godine planira da pruži podršku državi u evaluaciji primjene ove Strategije, pa im je planirana aktivnost

Odbora koju bi bilo dobro realizovati u IV kvartalu bila od velikog značaja s obzirom da će sledeće godine država Crna Gora podnositi Izveštaj Komitetu UN za prava djeteta. S obzirom da je Strategija za prevenciju i zaštitu djece od nasilja 2017-2021. već istekla i da je urađena njena evaluacija, a još se nije pristupilo izradi nove strategije, smatra da bi bilo važno razgovarati o preporukama iz evaluacije i napraviti „pritisak“ da se donese nova strategija. Imajući u vidu da su još uvijek aktuelne preporuke iz Analize intersektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori urađene 2018. godine, za UNICEF bi bila veoma značajna aktivnost Odbora na ovu temu. Podsjetila je da je pomenuta Analiza ocijenjena kao jedna od 11 najboljih analiza urađenih od strane UNICEF-a i bilo bi značajno da se isprati stepen realizacije preporuka, jer je država trebala da uradi akcioni plan za njihovu implementaciju. Istakla je da je na nivou Ujedinjenih nacija identifikovana važna tema o uticaju govora mržnje na mentalno zdravlje djece, o čemu bi trebalo organizovati sjednicu Odbora na koju bi trebalo pozvati i djecu i mlade koji bi predstavljali svoja iskustva u ovoj oblasti.

Koordinator Programa za razvoj adolescenata Nikola Vulić je saopštio da su mladi u istraživanjima koja su sprovedena prije pandemije kovida-19 ukazivali da je jedan od ključnih izazova sa kojim se suočavaju mentalno zdravlje koje je uvijek bilo prvo na ljestvici, dok je sa pojavom pandemijom tokom 2020/2021. godine ova problematika još više dobila na značaju. Smatra da treba pokrenuti snažniju kampanju u ovoj oblasti. Pojedina pitanja su relativno dobro riješena zakonodavstvom, ali postoje izazovi u implementaciji zakonskih rješenja. Iako bi sve škole trebalo da imaju psihologe i pedagoge koji djeci pružaju stručnu podršku i pomoć, u praksi nije tako. Mladi često nijesu spremni da se obrate za pomoć ni svojim roditeljima. Planirali su da do kraja ljeta uspostave portal usmjeren na mentalno zdravlje koji će biti prilagođen djeci i mladima. Nakon toga, omogućiće povezivanje sa kvalifikovanim psiholozima i pedagozima, prvenstveno onlajn jer su djeca i mladi spremniji na taj način da komuniciraju sa stručnim licima, a sledeći korak bi bio odlazak kod kvalifikovane osobe. Njihova iskustva pokazuju da preko 80% problema mladih može da se riješi adekvatnim savjetima prije odlaska kod kvalifikovane osobe. S obzirom da će Odbor razmatrati Poseban izvještaj Zaštitnika „Uticaj mjera za sprečavanje širenja virusa COVID-19 na mentalno zdravlje djece u Crnoj Gori“ nakon čega će do kraja jula biti pokrenut portal o mentalnom zdravlju, mišljenja je da bi bilo dobro da se u septembru 2022. godine organizuje sjednica Odbora, odnosno kontrolno saslušanje predstavnika nadležnih institucija i organa na kojem bi se razgovaralo o implementaciji preporuka Zaštitnika i aktivnostima preduzetim na unapređenju mentalnog zdravlja djece u Crnoj Gori i o govoru mržnje. Pored predstavnika nadležnih organa, na sjednicu bi trebalo pozvati i predstavnike udruženja roditelja, kao i mlade. Ovaj predlog je prihvaćen od strane Predsjednika Odbora. Takođe, dogovoreno je da se do kraja juna ove godine organizuje kontrolno saslušanje predstavnika nadležnih državnih organa na temu „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori, sa posebnim akcentom na praćenje realizacije Zaključka Odbora za ljudska prava i slobode sa Konsultativnog saslušanja, održanog 25. septembra 2019. na temu „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori“ i Preporuka iz Analize intersektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, koju su pripremile ekspertkinje angažovane od strane UNICEF-a“.

Vršiteljka dužnosti šefa Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori Sabina Žunić je ocijenila značajnim što političke razlike ne dolaze do izražaja kada su u pitanju aktivnosti koje se preduzimaju na unapređenju prava djeteta, o čemu svjedoči i djelovanje Ženskog kluba Skupštine Crne Gore. Podsjetila je i da je predsjednik Vlade dr Dritan Abazović u svom ekspozeu imao poseban osvrt na prava djeteta što će biti i jedan od prioriteta djelovanja Vlade.

Na sastanku je izraženo zadovoljstvo dosadašnjom kvalitetnom saradnjom Odbora za ljudska prava i slobode i Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, uz očekivanje da će i predstojeće zajedničke aktivnosti doprinijeti poboljšanju položaja i prava svakog djeteta u Crnoj Gori.

SEKRETAR ODBORA
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
Jovan Jole Vučurović